

TAŞKIN SULARA VE SU BASKINLARINA KARŞI KORUNMA KANUNU¹

Kanun Numarası : 4373
Kabul Tarihi : 14/1/1943
Yayımlandığı Resmî Gazete: Tarih: 21/1/1943 Sayı: 5310
Yayımlandığı Düstur : Tertip: 3 Cilt : 24 Sayfa: 198

Madde 1 – Yüksek seviye gösteren umumi ve hususi, kapalı veya akarsuların taşmasıyla su altında kalan veya su baskınlarına uğrayabilecek olan sahaların sınırları Cumhurbaşkanlığı kararı ile tesbit ve ilan edilir.²

Madde 2 – Birinci madde hükümlerine göre tesbit ve ilan edilen sahaların sınırları içinde suların akmasına engel olan bina, tesisler, fidan, ağaç, set, savak gibi manialarla değirmen ve sulama arkları hakkında aşağıdaki hükümler tatbik olunur:

a) Bina ve tesisler hakkında istimlak hükümlerine göre muamele yapılır. Bu bina ve tesislerin arsaları ve bitişik arazileri sahiplerinin faydalanabilecekleri durumda ise, bunların kıymetleri istimlak bedelinden indirilir ve arsa veya arazi sahiplerine terkedilir.

b) Fidan, ağaç ve asmalıklarla esaslı bent ve savaklar belediye sınırı içinde ise belediye encümeninin, bu sınır dışında ise vilayet daimi encümeninin seçeceği üç vukuf ehli tarafından kıymetleri takdir edilerek, bedelleri sahiplerine peşinen ödendikten sonra kaldırılır veya yıkılır. Bunların takdir olunan kıymetleri için tebliğ tarihinden itibaren beş gün zarfında ilgililerce vilayet idare heyetlerine itiraz edilebilir. Vilayet idare heyetlerinin nihayet bir ay içinde karar vermeleri lazımdır. Bu kararlar icrayı durdurmaz. Ancak bu fıkra hükmü dairesinde kaldırılacak veya yıkılacak olan fidan, ağaç ve asmalıklarla bent ve savakların kısmen veya tamamen başka yerlere nakli için sahiplerince alakalı makamlara yazı ile vukubulacak müracaatlar üzerine lüzumlu ve mümkün mühletler verilir. Bu hallerde takdir edilmiş olan bedellerden nakledilen kısımlara isabet eden miktarlar indirilir. Kaldırılan fidan, ağaç ve asmalıkların arazisi sahiplerince hiç bir surette kullanılmıyacak hale girmiş bulunursa, bunlar da (a) fıkrası hükümlerine göre istimlak olunur.

c) Yukarıki fıkralara göre takdir edilecek bedeller Nafia Vekilliğince ödenir. Ancak Devlet ve belediyeye ve hususi idarelerle köy hükmi şahıslarına (veya Vakıflar İdaresine) ait olan bina, tesisler, fidan, ağaç ve asmalıklarla diğer manialar için hiç bir tazminat verilmez.³

¹ Bu kanunun, 15/5/1959 tarih ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısı ile Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'a aykırı hükümleri 51. maddesinin (a) bendi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

² 2/7/2018 tarihli ve 698 sayılı KHK'nin 18 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "Nafia Vekaletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

d) Adi bent ve setlerle çit dolma ve toprak birikintisi gibi manialar da hiç bir tazminat verilmeksizin kaldırılır.

e) Baskın sahalarının dışındaki değirmenlere, sınai tesisleri veya ekim sahalarına giden ve su baskın sahasından geçen ark ve kanallardan zararlı olanların fenni icaplara uygun olarak düzeltilmeleri için sahiplerine kafi bir mühlet verilir. Bu müddetin sonunda düzeltilmedikleri takdirde yukarıdaki hükümler tatbik olunur.

Madde 3 – Birinci madde hükümleri dairesinde tesbit ve ilan edilmiş olan sınırlar içinde tesisat, inşaat veya tadilat yapmak, fidan veya ağaç dikmek yasaktır. Müsaade verilmesi, Su İşleri Müdürünün, bulunmayan yerlerde Nafia Müdürünün fenni mahzur olmadığı hakkında rapor vermiş olmasına bağlıdır.

Birinci fıkra hükmüne muhalif olarak izin istihsal edilmeden yapılan ve suyun akmasına veya su seviyesinin yükselmesine tesiri olan tesisat, inşaat veya tadilat, dikilen fidan veya ağaçlar mahalli Su İşleri Müdürünün, yoksa Nafia Müdürünün teklifi üzerine valinin kararıyla yıktırılır veya kaldırılır ve bu hususta yapılan masraflar sahiplerinden alınır.

Madde 4 – Daimi bakıma tabi olsun olmasın kenar ve setlerin taşkın sularla yıkılma tehlikesine veya halkın su afetine maruz bulunduğunu görenler, bunu derhal mahallin Su İşleri, Nafia Müdür ve teşkilatına veya en yakın muhtarlar, jandarma dairelerine veyahut mülkiye amirlerine haber vermeğe mecburdurlar.

Bu mecburiyet, suların kabarma ve taşması mevsimlerinde halka ilan edilir.

Madde 5 – Tehlikenin aşağı mıntakalara sırayeti ihtimali varsa keyfiyet o mıntakalara da en seri vasıtalarla ihbar olunur.

Madde 6 – Taşkın sularla kenar ve setlerin yıkılma ve yarılma tehlikesine maruz bulunması veya yakın arazinin su baskınına uğraması gibi hallerde, hadisenin vukubulduğu mahallin en büyük mülkiye memurunun emriyle tehlike ile karşılaşan köy ve kasabaların 18 yaşını bitirip 50 yaşını doldurmamış bulunan erkekleri, ellerinde bulunan ve yıkıntıları düzeltmeğe yarayacak her türlü alat, edevat ve malzeme ve vasıtalarla tehlike yerine yardıma koşmağa ve gösterilen işlerde çalışmağa mecburdurlar.

Köylünün temin edemeyeceği anlaşılan lüzumlu vasıtaları Nafia Vekilliği önceden kafi miktarlarda ve taşkın sahalarında bulundurur.

Tehlike ile karşılaşan veya tehlikeye uğrayan mahaller halkı ile bu afetin önlenemeyeceği anlaşıldığı takdirde, tehlike mıntakası dışında kalan komşu köy ve kasabalar

³ Anayasa Mahkemesi'nin 22/7/1970 tarih, E. 1969/35, K. 1969/70 sayılı kararı ile bu bentte yer alan (veya vakıflar idaresine) şeklindeki ibare iptal edilmiştir.

halkı da birinci fıkra hükümleri dairesinde yardıma çağırılırlar. Bunlar da gösterilen işlerde çalışmağa mecburdurlar.

Mülki idare mıntakası ayrı dahi olsa komşu köy ve kasaba halkı tehlikeye maruz mahallin en büyük mülkiye memurunun bu yoldaki emirlerini yerine getirmekle mükelleftir. Şu kadar ki bu komşu köy ve kasabaların bağlı bulunduğu vilayet veya kazaya derhal malûmat verilir ve yardım istenilir.

Yardıma giden komşu köy ve kasabalar halkı da ellerinde bulunan alat ve malzeme ve vasıtaları, ameliyatı idare edenlerin emrine vermeğe mecburdurlar.

Vali ve kaymakamlarla nahiye müdürleri ve köy muhtarları ve civardaki askeri ve jandarma, gümrük muhafaza ve orman koruma kıta komutanları mafevklerinden emir beklemeksizin tehlike ile karşılaşan yerlere yardımcı göndermek ve icabında bizzat tehlike yerine gitmekle mükelleftirler.

Madde 7 – Altıncı maddede yazılı mükelleflerin önceden köy ve belediyelerce ikişer nüsha defterleri tanzim ve taşkın sahasının tabi olduğu vilayet makamınca tasdik olunarak birer nüshası köy muhtarlarına, belediye reislerine ve birer nüshası da mahallin en büyük mülkiye memuruna tevdi edilir. Lüzumu halinde mükellefler bu defterler mucbince işe davet ve sevkolunurlar.

Madde 8 – Tehlike büyük ve geniş görünürse koruma işlerini idare eden amir, gerek o mahalde ve gerek o civarda bulunan askeri ve mülki veya hususi, tahlis işlerinde faydalı teşekkül ve vasıtalarından yardım istemeğe ve bu hususta kendisine müracaat olunan her makam da derhal yardım etmeğe mecburdur.

Madde 9 – Yukarıki maddelerde yazılı koruma işlerinde çalışanların beraberlerinde getirdikleri veya ameliyatı idare edenlerin emrine verdikleri alat ve edevat ve malzeme ve vasıtalarından kırılan veya kaybolanların bedelleri Hükümetçe sahiplerine ödenir.

Madde 10 – Taşkın tehlikesine maruz bulunan yerlere geleceklerin muayyen tarifeli vasıtalarla hareket etmeleri takdirinde, nakliye ücretleri Hükümetçe ödeneceği gibi müstacel hallerde salahi yetli memurların gösterecekleri lüzum üzerine bunlar kamyon, araba gibi diğer vasıtalarla gönderilir. Bunların nakliye ücretleri de Hükümetçe ödenir. Bu işlerde çalıştırılanlara bu mesailerine mukabil ücret verilmez. Yalnız çalıştıkları müddetçe kendilerine parasız ekmek ve katık temin edilir.

Madde 11 – Bu işlerde çalıştırılırken engelli hâle gelenlerin engel derecelerine göre kendilerine ve ölenlerin ailelerine polis ve jandarma efradı için tatbik edilen esaslar dairesinde tazminat verilir. Yaralananlar veya engelli hâle gelenler en yakın hastanelere sevk edilir. Bütün hastaneler bu yaralı ve engellileri hemen kabul ve tedaviye mecburdurlar. Devlet ve

amme müessesesi hastanelerinde bunlar parasız tedavi ettirilirler. Hususi hastanelerde yapılan tedavi bedelleri Hükümetçe ödenir.⁴

Madde 12 – Taşkınlar için çekilen tel yazılarını ve telefon muhaberatını posta, telgraf ve telefon merkezleri ve demiryol istasyonları parasız ve acele olarak kabul etmeğe ve tel yazıyı alan memurlar da hemen mahalline göndermeğe mecburdurlar.

Madde 13 – Mahalli Hükümetin veya Su İşleri veya Nafia Müdürlüğü memurlarının sevk kağıtları üzerine taşkınları önlemeğe gidecek olanları Devlet Demiryolları istasyon memurları asker tarifesiyle ve mahsubu bilahara yapılmak üzere hadise mahalline veya civarına indirmek şartıyla yolcu veya marşandiz katarları ile göndermeğe mecburdurlar.

Madde 14 – Bu kanunun muhtelif maddelerinde yapılacağı ve ödeneceği tasrih edilen masraflar Nafia Vekaleti bütçesinden ödenir.

Madde 15 – 6 ncı maddeye göre taşkınları önlemek, yangın ve yıkıntıları kapamak üzere salahiyyetli memurlar tarafından hadise mahalline gitmeleri emrolunanları, hastalık veya diğer makbul bir sebep olmadıkça iş başına cebren sevk etmeğe mahallin en büyük mülkiye memuru mezundur. Bu husustaki emirleri zabıta kuvvetleri derhal ifaya mecburdurlar.

(Değişik ikinci fıkra: 23/1/2008-5728/113 md.) Davet anında köy ve kasabalarında bulunup da sıhhi vaziyetleri müsait olduğu hâlde ve başkaca makbul bir sebep olmaksızın bu davete icabet etmeyenler ile gidip çalışmayanlar, kaymakam veya valinin kararıyla Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi uyarınca cezalandırılır.

(Değişik üçüncü fıkra: 23/1/2008-5728/113 md.) 6 ncı maddede yazılı memurlardan hadise mahalline yardımcı göndermeyenlerle bu Kanunun hükümlerini tatbikte ihmali görülenler Türk Ceza Kanununun 257 nci maddesinin ikinci fıkrasına göre cezalandırılır.

Madde 16 – Bu kanunun hükümlerinin tatbikına ait esaslar alakalı vekaletlerce müstereken tesbit olunur.

Geçici Madde 1- (Ek:11/3/2021-7297/1 md.)

Seyhan Nehrinde 1949 ila 1951 yıllarında yaşanan taşkınlardan dolayı bu Kanun hükümlerinin uygulanması sonucunda mevcut binalarını boşaltmak durumunda kalan kişilere, üzerinde bina yapmak üzere Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından tahsis edilen arazilerin mülkiyetinin rayiç bedeli üzerinden doğrudan satışını yapmaya arazi maliki idare yetkilidir.

⁴ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan “sakatlananların sakatlık”, “sakatlananlar” ve “sakatları” ibareleri sırasıyla “engelli hâle gelenlerin engel”, “engelli hâle gelenler” ve “engellileri” şeklinde değiştirilmiştir.

Birinci fıkra kapsamında doğrudan satış talep eden kişiler bu maddenin yayımlanmasından itibaren altı ay içinde ilgili valiliğe müracaat eder. Müracaat süresinin sonunda tüm başvuruların hak sahipliği ilgili valilik bünyesinde oluşturulacak komisyon tarafından değerlendirilir ve hak sahipliği durumları tespit edilir. Tespit sonuçları başvuranlara tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde valiliğe itiraz edilebilir. Yapılan itirazlar valilikçe on beş gün içinde incelenerek sonucu itiraz edene bildirilir. Valiliğin tespitinden veya itiraz edilmişse itiraz sonucunun tebliğinden itibaren süresi içerisinde idare mahkemesinde dava açtığını belgeleyenlerin satış işlemleri dava sonucunda verilecek karara kadar durur.

Yukarıdaki fıkra uyarınca belirlenen hak sahipleri, satış işlemlerinin yapılması için ilgili valilikçe arazi maliki idareye bildirilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Tarım ve Orman Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir.

Madde 17 – Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

Madde 18 – Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

4373 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN GİRİŞ TARİHLERİNİ GÖSTERİR TABLO

Değiştiren Kanunun/KHK'nin Numarası	4373 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
5728	15	8/2/2008
6462	11	3/5/2013
KHK/698	1	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte
7297	Geçici Madde 1	20/3/2021